

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра словацької філології**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій Бідзіля
« 30 » червня

Юрій БІДЗІЛЯ

2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БК 15. ОСНОВИ ОРАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035. Філологія
Предметна спеціальність (Спеціалізація)	035.038. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша-чеська
Освітня програма	Чеська мова та література
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	чеська, українська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Основи ораторського мистецтва**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **03 Гуманітарні науки** спеціальності **035. Філологія** предметної спеціальності (спеціалізації) **035.038. Слов'янські мови та літератури (переклад включно)**, перша-чеська освітньої програми «**Чеська мова та література**».

Розробники: Юсип-Якимович Ю.В., доцент, кандидат філологічних наук, доцент кафедри словацької філології

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *словацької філології*

протокол № 8 від 27 червня 2025 р.

Завідувач кафедри _____ Наталія ПЕТРИЦА

Схвалено науково-методичною комісією філологічного факультету

протокол № 9 від 30 червня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії _____ Галина ШКУРКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом
	Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 120	4
Кількість модулів – 2	Семестр:
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	8
	Лекції:
	30
	Практичні (семінарські):
	30
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:
	-
Форма підсумкового контролю: письмова	Самостійна робота:
	60

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни **«Основи ораторського мистецтва»** є набуття студентами комунікативної компетентності необхідної для здійснення усної комунікації в публічній сфері.

Завданням (згідно вимог освітньої програми підготовки здобувачів **першого/бакалаврського рівня вищої освіти**) є підготовка студентів до публічного виступу перед аудиторією, удосконалення риторичної культури, поглиблення умінь користуватися принципами красномовного мистецтва.

Відповідно до освітньої програми «Чеська мова та література», вивчення дисципліни **«Основи ораторського мистецтва»** сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких загальних (ЗК) компетентностей спеціальності (ЗК 05, ЗК 06, ЗК 07, ЗК 09, ЗК 10, ЗК 11, ЗК 12) та фахових (спеціальних) компетентностей (ФК 02, ФК 03, ФК 06, ФК 07, ФК 08, ФК 09, ФК 10):

ЗК05. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК09. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ФК02. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК06. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК07. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК08. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК09. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ФК12. Здатність до організації ділової комунікації.

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумови вивчення навчальної дисципліни «Основи ораторського мистецтва» не вказані у структурно-логічній схемі до освітньої програми.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання навчальної дисципліни «Основи ораторського мистецтва» не вказані у матриці до освітньої програми «Чеська мова та література».

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

1. Усні виступи
2. Написання рефератів

Під час навчання використовуються такі основні методи: 1) традиційні: вербальні (розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія), наочні (ілюстрування, демонстрування, метод самостійного спостереження студента), практичні (практичні роботи), порівняння, узагальнення; 2) інтерактивні методи; 3) методи контролю і самоконтролю в навчальній діяльності.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання практичних завдань; самостійна робота, виступи на практичних заняттях; індивідуальне, групове та фронтальне опитування. Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, комп'ютерний і самоконтроль. Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, під час індивідуальних та групових консультацій тощо.

Форма модульного контролю: письмова модульна контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	20	50	100
6	6	6	6	6			

T1, T2, T3, T4, T5 – теми.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Самостійна робота	Модуль а контроль на робота	Сума
T6	T7	T8	T9	T10	20	50	100
6	6	6	6	6			

T6, T7, T8, T9, T10 – теми.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	30	6	30
Реферат	2	20	2	20
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі здобувачі. При визначенні оцінки за модуль враховуються результати модульної контрольної роботи (МКР) та поточного контролю під час практичних занять, самостійної роботи.

МКР складається з п'яти практичних завдань. Максимальна кількість балів за кожне завдання – 10 балів.

Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання (50 б.) і результату модульної контрольної роботи (50 б.) Максимальна оцінка – 100 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який: - всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; - вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; - засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; - засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; - вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; - самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку « добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який: - повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; - має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; - під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який: - в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; - вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; - опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який: - знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; - виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; - ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; - допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який: - володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який: виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який: - володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; - допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; - не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	зараховано
74-81	C	добре	зараховано
64-73	D	задовільно	зараховано
60-63	E	задовільно	зараховано
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Vymezení předmětu rétoriky v historické perspektivě

Vymezení pojmů „řečení“, „řečnický projev“, „řečnický styl“. Vznik rétoriky. Antická rétorika. Řecko: logografové a sofisté. Slovenská rétorika. Klasická občanská rétorika a náboženská rétorika. Současně vymezení předmětu rétoriky: rétorika jako věda, rétorika jako praktická činnost. Nová rétorika a její postuláty.

Тема 2. Základy řečnické komunikace

Základy řečnické komunikace. Řečník. Rétorická citlivost, kontrastovost, tréma. Publikum. Zpětná vazba.

Тема 3. Jak říkat, aby nás poslouchali

Umění poslouchat. Uvědoměný aktivní poslech. Druhy poslechu: poslech s porozuměním, hodnotící, diskriminační, podpůrný, kritický poslech. Aktivní posluchač. Schopnost efektivního poslechu. Udržování zájmu posluchačů.

Тема 4. Prostředky řečnické komunikace. Objektívni činitele řečnického projevu

Prostředky řečnické komunikace. Objektívni činitele řečnického projevu: oredmet projevu, funkce projevu, adresát, prostředí. Limgovitické prostředky řečnického projevu: neutrální, hovorová, knižní a terminologická lexika, expresivní a emocionální slova. Metafora, metonymie, perifrása, mespisovná lexika. Neverbální komunikace – mimika, gestika, posturika, haptika, proxemika.

Тема 5. Prostředky řečnické komunikace. Subjektivní činitele řečnického projevu

Subjektivní činitele řečnického projevu: způsob myšlení řečníka, intelektuální vyspělost řečníka, temperament a citové založení řečníka, psychosomatický stav řečníka, sociální postavení řečníka. Komunikační situace. Komunikační kompetence. Extrajazykové prostředky. Fyzické prostředí.

Модуль 2

Тема 6. Kompozice řečnického projevu

Kompozice řečnického projevu. Úvod. Způsoby začít řečnický projev: odkaz na téma a situaci, osnova řečnického projevu, osobní vzpomínky, řečnické otázky, překvapující tvrzení nebo názor. Oslovení. Druhy oslovení. Jádro projevu. Postupy logického, tematického a kompozičního uspořádání. Kompoziční postupy – od známého k neznámému, postup založený na metodě otázek a odpovědí, postup založený na řešení problému, eliminační postup, kontrastní postup, postup na základě porovnávání.

Тема 7. Výrazová složka řečnického projevu. Kritéria textovosti. Styl řečnického projevu

Kritéria textovosti. Koherence, koheze, informativnost, intencionalita textu. Řečnické figury: anafora, antitéza, apostrofa, apoziopéza, aszdeton, elipsa, enumerace, epanastrofa, epifora, epizeuxa, eufemismus, gradace, hyperbola a pod. Posílení intencionality projevu pomocí apelů. Hodnotové a řečnické apely. Akceptabilita a zásady efektivní komunikace. Situativnost. Intertextualita. Styl řečnického projevu.

Тема 8. Přednes řečnického projevu. Ortoépické normy a kultura řečnického projevu

Typy přednesu: volný přednes, kombinovaný přednes, blokový čtenářský přednes, deklamační přednes memorovaného textu, přednes z paměti, improvizovaný řečnický projev. Komunikativní dokonalost řeči a její požadavky. Ortofonní norma češtiny. Ortoepická norma. Intonační a vizuální prostředky. Dýchání, kvalita hlasu. Celkový vzhled řečníka.

Tema 9. Diferenciace řečnických projevů

Diferenciace řečnických projevů podle: a) typu komunikační situace (skupinový dialog, dialog s asimetrickým vztahem komunikantů), b) žánrové diferenciace (tematické, funkční, kompoziční, formální, jazykové kritérium), c) podle funkce: informační, persuasivní a argumentační, příležitostné projevy.

Tema 10. Klasifikace rétorických žánrů

Klasifikace rétorických žánrů podle komplexního kritéria-. Agitačně=propagandistické projevy: politické řeči (sjezdový řeč, manifestační projev, agitační projev, mítinkový projev, diplomatická řeč), soudní řeči (obhajoba, žaloba). Naučné projevy: přednášky, regeráty a koreferáty, dialogizované útvary, církevní projevy. Příležitostné a ceremoniální projevy: veřejné (slavnostní, gratulační, otevírací, výstraha, rozkaz), rodinné (přípitek, oddací, pohřební).

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
8-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Vymezení předmětu rétoriky v historické perspektivě	10	2	2			6
Тема 2. Základy řečnické komunikace	14	4	4			6
Тема 3. Jak mluvit, aby nás poslouchali	10	2	2			6
Тема 4. Prostředky řečnické komunikace. Objektivní činitele řečnického projevu	10	2	2			6
Тема 5. Prostředky řečnické komunikace. Subjektivní činitelé řečnického projevu	12	2	4			6
Модульна контрольна робота	2	2	-			
Разом за модуль	58	14	14			30
8-й семестр						
Модуль 2						
Тема 6. Kompozice řečnického projevu	12	2	4			6
Тема 7. Výrazová složka řečnického projevu. Kritéria textovosti. Styl řečnického projevu	14	4	4			6
Тема 8. Přednes řečnického projevu. Ortoépické normy a kultura řečnického projevu	10	2	2			6
Тема 9. Diferenciace řečnických projevů	14	4	4			6
Тема 10. Klasifikace rétorických žánrů	10	2	2			6
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	62	16	16			30
Разом за семестр	120	30	30			60

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Vymezení předmětu rétoriky v historické perspektivě	2
2	Základy řečnické komunikace	4
3	Jak mluvit, aby nás poslouchali	2
4	Prostředky řečnické komunikace. Objektívni činitele řečnického projevu	2
5	Prostředky řečnické komunikace. Subjektívni činitelé řečnického projevu	4
6	Kompozice řečnického projevu	4
7	Výrazová složka řečnického projevu. Kritéria textovosti. Styl řečnického projevu	4
8	Přednes řečnického projevu. Ortoépické normy a kultura řečnického projevu	2
9.	Diferenciace řečnických projevů	4
10.	Klasifikace rétorických žánrů	2
	Разом	30

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Antická rétorika.	6
2	Publikum. Zpětná vazba.	6
3	Udržování zájmu posluchačů.	6
4	Neverbální komunikace	6
5	Extrajazykové prostředky.	6
6	Postupy logického, tematického a kompozičního uspořádání.	6
7	Akceptabilita a zásady efektivní komunikace.	6
8	Ortofonická norma. Ortoepická norma.	6
9	Diferenciace řečnických projevů podle funkce.	6
10	Příležitostné a ceremoniální projevy.	6
	Разом	60

6.5. Індивідуальні завдання

Студенти готують два усні виступи.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

1. Технічні засоби: проектор.
2. Обладнання: комп'ютер.
3. Програмне забезпечення: інформаційні технології та засоби електронного навчання: Microsoft Office; Microsoft Excel; система електронного навчання

Moodle; електронна пошта (http://gmail.com і ін.) на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Aristotelés: Rétorika. 3. vyd. Praha: Rezek, 2010. (Preklad – Antonín Kříž).
2. Findra J.: Jazyková komunikácia a kultúra vyjadrovania. Martin: Osveta, 2013.
3. Hierfold E.: Rétorika a prezentace. Praha: Grada 2005.
4. Kraus J.: Rétorika a řečová kultura. Praha: Univerzita Karlova – Nakladatelství Karolinum, 2004.
5. Slančová D.: Základy praktickéj rétoriky. Prešov, Náuka 2001.

Допоміжна

1. Mistrík J.: Rečnícke umenie. Bratislava: Interlingua, 1994.
2. Sabol J. – Bónová I. – Sokolová M.: Kultúra hovoreného prejavu. Prešov: FF PU, 2006.
3. Škvareninová O.: Rečová komunikácia. 2. vyd. Bratislava: SPN, 2004.

Інформаційні ресурси

1. Slovníkový portál Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra SAV. URL: <https://slovník.juls.savba.sk/>
2. Slovenská reč. URL: <https://www.juls.savba.sk/ediela/sr/>